

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 6

AUGUST 1936

3. AASTAKÄIK

Uus pääsuke tunnitöö tasu alal

Seni harrastasid tunnipalga maksmist väiksemad trükikojad. Mõni „ettevõtja“ oli muretsenud paar ladumiskasti, väikse bostonvõi kiirpressi ja trükikoda oligi valmis. Võimalust mööda muretseti tööd. Arusaadav, et selline trükikoda nii tööde kvaliteedi tõttu kui ka piiratud võimaluste juures ei saanud end töödega kindlustada. Seepärast osutus tal paratamatuks suurema kasu teenimiseks verbida töölisi, kes teeksid valmis töö ainult selle valminemise ajal ja selle lõpetades, oleksid jällegi palgata. Selleks aitas ettevõtjat tunnitasu maksmise süsteem. Oli töö tehtud, maksis ettevõtja töötatud tunnid välja ja seega võis mureta oodata järgmist tööd.

Tunnipalk oli siinjuures madal, kuna odavama tunnitasuga sai ta ka võistelda töö odavuses teiste trükikodadega. Arusaadav, et sellise töötamise juures olid töö ainult juhulikud ladujad, kes ei tunnud huvi töö vastu ja keda ainult häda ajas sellist tööd tegema.

Järelikult seisis selliste trükikodade hädaoht kolmes peapunktis: 1) töö kvaliteedi langetamine, 2) kvalifitseeritud tööliste kaotamine, 3) palkade nivoo langetamine.

Ei ole kahtlust, et need sihtjooned ei olnud vastuvõetavad soliidsematele trükikodadele. Võime näha, et neis trükikodades püütakse kindlustada tööliste perioodiline töö ja ajaline palk — nädala, poole või terve kuu viisi. Praktika näitab, et ainult selline süsteem on paikapidav — vastasel korral kutsub see esile trükiteostuse tasapinna languse.

Kahjuks on mõned suuremad trükikojad, kõige peale vaatamata, asunud selliste nurgapoodide taktikale. Sel alal on viimaseks näiteks B. Beilinsoni trükikoja teguviis.

B. Beilinson otsustas, ärilistest kaalutlustest välja minnes, suurendada ettevõtet. Selleks loodi osahisus, kes liitis „Librise“ ja Beilinsoni trükikojad ühte.

Kõigile tööliste öeldi senine palgamaks-

mise viis üles ja pandi ette vastu võtta tunnitöö tasu. Arusaadav, kes seda ei tahtnud, võis ju minna. Ettevõtja oli tunnitasud nii korraldanud, et nad olid suuremad hariliku päevapalga järgi arvestades. Nii mõnelegi töölisele torkas silma, nagu oleks siin tegu töötasu tõstmisega.

Kui aga hakkame asja sisuliselt kaaluma, siis selgub, et tunnitasu ei tee kaugelt välja seda summat, mis vana palga alusel saadi kas või pühade eest jne. Teiseks ei saa keegi kindlustada, et tööd on ühtjärgi. Trükikojas on aegu, kus pole midagi laduda ega ära panna. Töölised peavad koju minema, kuna nad seisid eest tasu ei saa. Vanal alusel pidi ettevõtja neid üles ütlema, kui tööpuudus tuli kätte.

Halvem lugu on masinaladujatega. Ladumismasin ei ole uus, tekivad vead ja seisakud. Seega masin ei tööta ja ometigi maksab ka siin tunnitasu.

Või allalaskja! Valtsida tal ei ole, trükivorm alles valmib. Ja ta peab siis paar-kolm tundi lihtsalt tasuta ootama.

Nagu näeme, toob uus süsteem kõik pahed esile, mis nurgapoodides maksivad.

NUMBRI SISUS:

Uus pääsuke tunnitöö tasu alal / Veel õpilaste väljaõpetamisest / Käitisvanemate küsimus / Puhkekodu ehitustöö alustatud / Aegviidu / Luksemburg — meie kongressi asukoht / Võitlus paljundusaparaatide vastu / Inimõigused ja ideaalid / Ümberõppimine Saksa maal / Austria sisemisest heitlusest / Meie organisatsioonidest / Teised ametiühingud / Välismaine ringvaade / Kirjut maailmast

Veel õpilaste väljaõpetamisest

„Trükitöölises“ on juba kõnet olnud meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse kohta. Samas märgiti ka, et see seadus on kujunenud rohkem juba tööprotsessis olevate tööliste paberitega kimbutamiseks kui tõesti tähtsa probleemi — õpilaste ettevalmistamise — lahendamiseks.

Kui mõnelt poolt rõhutatakse, nagu püüaks seadus anda rohkem kvalifitseeritud tööjõude — siis on see paberile jäänud. Tegelik elu areneb enda teede kaudu ja õpilaste ettevalmistamise alal ei ole kuigi palju edasi jõutud. Juba nüüdki, kus majanduslik konjunktuur on soodsamaks läinud ja tööd rohkem, kaebavad tööandjad kvalifitseeritud tööliste puuduse üle. Ja ometigi pidi ülalnimetatud seadus neid külluses andma?

Kõik siin lasub muidugi selles, et ei ole osatud seaduse tähtsamat alust — õpilaste ettevalmistamist — rakendada ellu. Kõige

rohkem on süüd siin kutseoskuse nõukogul kui keskkorraldaval asutusel.

Kutsealaline väljaõpetamine ei ole mitte paljas sõna või asi, vaid abinõu noorest tubli spetsialisti väljaarendamine. Rahvamajanduse seisukohalt vaadates, saadakse kvaliteet-tööd ainult spetsialistide kaudu.

Õpilane saab kvalifitseeritud oskuse osaliseks alles siis, kui ta praktilise tööga seotud on ja töötab spetsialisti-meistri järelvalve all. Kuna aga ka töökojas ei ole võimalik jooksva töö juures palju tähelepanu kinkida õpilasele, siis on paremaks mooduseks spetsiaal-kooli külastamine.

Kuis sobib selle küsimuse lahendamine töösturi võimkonda, kes tunneb huvi õpilasest kui odavast tööjõust? Ja seepärast peaksid vastavad tööstusalalised asutused, nagu kutseoskuse nõukogu ja -ametid, küsimusest huvituma ja seda arendama.

Käitisvanemate küsimus

Meil maksab praegu tööstusliikude käitiste tööliskonna asutiste seadus, või nagu selle üldiselt nimetuseks võetud — töölisvanemate seadus.

Praegu on meil registreeritud 1934. aasta lõpuandmetel 4.788 käitist, millest umbes 4.300 alla 20 töölisega töötavad, haarates oma alla 12 tuhat töölisi töötajate üldarvust 46.400.

Need käitised ei käi ülalnimetatud seaduse alla, seega nende käitiste töölisel ei oma ka kindlat kaitset oma esindaja kaudu. Aga ka ülejäänud käitised, mis on õigustatud valima töölisvanemaid, ei ole kõik selleks teinud. Seaduse alla käivate käitiste arv on 329, valitud on nende arvust kõigest 60 käitisest töölisvanemad või -nõukogud. Viimasel ajal on küll nende käitiste arv suurenenud, kuna

tööliskond on asunud aktiivsemale pealetungile käitisvanema valimiseks, kuid siiski ei ole see veel küllaldasel määral teostunud.

Nende valimistega ühenduses kerkib üles ka küsimus, kuidas valimised hõlpsamaks muuta. Tööandjad teevad kõik, et käitisvanemate valimist raskendada ja seega töölisel on asunud uute nõudmiste esitamisele selle seaduse parandamise suunas.

Nagu juba ülal märkisime, ei kuulu hulk käitisi üldse töölisvanema seaduse alla. Seepärast, et parandada kuidagi olukorda, nõutakse § 1 muutmist nii, et ka alla 25 tööliste arvuga käitis saaks töölisi valida, võttes piiriks näiteks 10.

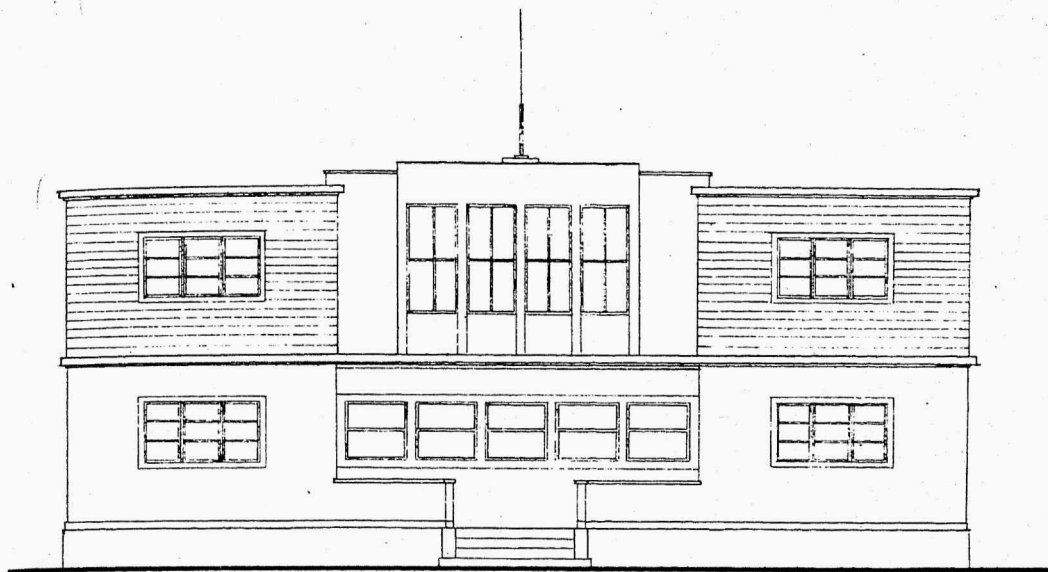
Raskusi veeretavad ette ka tööandjad. Seepärast tuleks seaduse paragrahvi 44 muuta selles mõttes, et vastava koosoleku kutsuvad kokku töölisel ise ja õigustatud on koosoleku kokkukutsumisele käik andma $\frac{1}{10}$ käitisest töötavaid töölisi, mitte alla 5. Koosoleku kutsuks kokku tööinspektor, mitte aga tööandja, kes ei tohiks kuidagi viisi seotud koosolekuga, kui ainult vastavate valimisruumide võimaldamisega.

Otsusevõimuliseks tuleb lugeda koosolekut, kui sellest võtab osa vähemalt pool käitisest töötavate tööliste arvust.

Meil ei ole mingit võimalust pidurdada sellist „ uut joont“ asutatud trükikojas. Kui ettevõtja ise ei taipa selle süsteemi pahet trükitoöstuses üldse, siis tuleb loota, et soolihemad trükikojad ometigi pööravad sellele tähelepanu.

Kindel on see, et organiseeritud trükitoölised parajal juhul teevad lõpu sellele korrale. Kahju ainult selles, et ettevõtja kutsuv paratamatult välja sellealalised võitlused.

Puhkekodu ehitustöö alustatud

Põhjapoolne vaade.

ark. Juh. Kaur
9. V. 36

Ta liigub siiski — võiks öelda Eesti Trükitöölise Liidu puhkekodu ehitustöö kohta. Oli küll palju jandamist: tuli otsida soodustatud hinnaga puumaterjali, maalepingu kinnitamine toppas, raha oli vähe. Kõigist saadi aga ajajooksul üle ja nii mõnigi mees kaebab, et teda tuleb puhkekodu ehituse lõpuleviimise järele maha matta...

Peale jaanipäeva alustati puhkekodu alusmüüri valmistamisega. Vajalik metsamaterjal on ka korras. Ehitust teostab ehitaja Plinkmann Tallinnast, arhitekt J. Karu järelvalve all. Ei või ütelda, et ehitused tänapäeval odavad oleksid. Kahtlemata turuhinna järele arvestades oleks puhkekodu läinud maksma 15.000 krooni ümber. Näiteks saadi metsamaterjal soodustatud hinnaga umbes 2.200 kr. väärtuses (ühes saagimisega ja kohale toimetamisega). Turuhinna järele kalkuleeritult oleks ta läinud maksma umbes 4000 krooni. Ehituse juures tuli silmas pidada ka mõningaid paremusi ja seepärast ehituse teostamise eelarve kujunes 6.722 kroonile (summa, mis ehitajale välja tuleb maksta). Seega hoone valmishetatult võiks maksma minna 10.500 krooni. Selleks on raha 8.000 krooni juba muretsetud. Ainult ülejäänud osa peale tuleb liidul laenu teha.

Eraldi hakkame ilmutama ametvenna Ernst Virusiimi selgitavat artiklit Aegviidu kohta. Sellega loodame tõsta ametvendade huvi meie puhkekodu kohta, võimaldades ka orienteerumise Aegviidu ümbruses ja tema tähtsamate paikadega.

Aegviidu

Üks kaunimaist Põhja-Eesti väljasõidu-, suvitus- ja suvi- ja talispordi kohtadest.

Ernst Virusiim.

Põhja-Eesti on tavaliselt enam-vähem üksluine tasandik põldude, metsasalude, puistutude ja sekka ka kadakaste loopealsete ning nõmmedega. Sõidate kümnete kilomeetrite viisi — peaaegu samalaadne maastikupilt...

Teisiti on maastik Aegviidu ümbruses. See on kahtlemata üks omapärasemaid kohti Põhja-Eestis. Ja seda seepärast, et Aegviidu ümbrus moodustab Koonukõrve - Aegviidu - Paunküla vallseljakute vöõte keskuse. Siin kohtate lähisel maa-alal miniatüürseid mäestikke ja järvestikke; siin vahelduvad paiguti sügavad sätkorud järsunõlvaliste hariseljakutega, paiguti aga suunaajad kingud ja künkad

Õngitsejad Mustjões

Aegviidu alevik ja raudteejaam asub Tallinna—Tapa laiaroopmelise raudtee ja Piibe maantee ristlemispunktil. Nii on siia ligipääs raudteel idast ja läänest, maantee kaudu aga põhjast ja lõunast. Tallinnast on Aegviitu raudteed mööda 56 km ehk reisirongil 80 minuti kestvune sõit. Tallinnast Narva mnt. pidi kuni Jõeletmeni ja sealt Piibe maanteed mööda edasi on Aegviiduni 67 km. Tapalt Aegviiduni on raudteed mööda 21 km või ½-tunniline sõit; maanteed pidi läbi Ambla ja Kärevete 29 km. Aegviitu läbistav maantee kuulub I klassi teede võrku ja võimaldab siia ligipääsu igasuguseil sõidukeil nii suvel kui ka talvel.

Administratiivselt kuulub Aegviidu alevik Lehtse valla piiridesse. Alevikus on ligi sada

ühe- ja kahekordseid, ühe, kahe või enam korteriga eramaju: Suuremas enamuses on majad alles uued; mõnede ehitus isegi alles täieliselt lõpule viimata. Väljaspoolt raamib alevikku tihe kuuse-männimets suurte puudega. Teine osa alevikust asub raudteest lõuna pool, kahel pool maanteed.

Ametasutustis on alevikus mainitavad raudteejaam, postkontor, telefoni keskjaam, arst, konstaabel, abimetsaülem, koolimaja, seltsimaja näitelavaga. mitu toiduainetekauplust, söögimajad jne. Kohaliku heakorraldamise ja kaunistamise seltsi poolt on alevikku ehitatud mänguplatse ja alevikust mööda voolava Mustjõe supelbassein.

(Järgneb.)

Luksemburg – meie kongressi asukoht

Nagu juba varemalt teatasime, peetakse tänavuaastast rahvusvahelist trükitehnikaliste kongressi väikses Luksemburgis. Luksemburgi liidul on kõigest 247 liiget, seega on ta poole väiksem kui Eesti, kuid siiski usaldas trükitehnikaliste kutsekretariaat kongressi seal pidada. Põhjused kaaluvad ka seda.

Kõikidele liitudele on Luksemburg kättesaadavam. Elatiskulud ei ole seal ka kuigi kõrged, majutamine hea ja linn ise pakub laialdast võimalust sellekohastele kongressi-

dele. Luksemburgi seaduseandlus on tänapäeva Euroopas üks paremaid ja vabameelsemaid. See avaldub ka sealse ametiühingulise liikumise arengule. Hiljuti läks tööliste korda luua erilist institutsiooni, millel on suur tähtsus töö- ja palgakonfliktide lahendamisel.

Kongressi töö võib kesta täielikus vabaduses. Seda ei saa mainida paljude teiste Euroopa riikide kohta, kus vaba sõna on maha surutud.

Võitlus paljundusaparaatide vastu

Üleilmeline majanduskriis näib sedapuhku tagasitõmbumisel. Paljudes maades ei ole enam märgata töötute juurekasvu, mõnedes maades võib märkida isegi selle kahanemist. Siiski, üldiselt, võib märkida töötute arvu stabiliseerimist. Need moodustavad alalise reservi, mis ebanormaalselt suur on.

Ka trükitööstuses üle ilma on see nii. Enamik trükitöölise organisatsioonid on loonud abistamise fondid, millest antakse toetust töötutele liikmetele. Siinjuures peavad nemad ka võitlust tööaja lühendamise ja parema töö jagamise eest. Uus probleem on tekkinud siinjuures paljundusaparaatide üle. Eriti Tšehhoslovakkias ja Schweitsis on palju töötuid trükitöölisi — paljundusaparaadid neil mail on suurelt levinud. Arusaadav, miks nende maade trükitöölise organisatsioonid on alustanud teravat võitlust paljundusaparaatide levimise vastu. Tõsi, paljundusaparaadid aitavad igasuguste blankettide, ringkirjade jne. kulusid vähendada ja toovad asutustele kokkuhoidu, teisest küljest aga vähendavad nad trükitööstuse tooteid ja kuna nende osatähtsus suur on, siis asetavad nad ka trükitööstuse raskesse seisukorda. Kokkuhoiu tähe all ruineerivad nad trükitööstuse. Selle kokkuhoiu tagajärjel jäävad paljud kvalifitseeritud trükitöölised tööta, jäädes ühiskonna abistada ja seepärast ei ole paljundusaparaate tarvitusele võttes küll ühiskonnale mingit kasu.

Trükitöölise kutsesekretariaat on kogunud andmeid paljundusaparaatide vastu võitlemisest üksikutes maades. Neist andmetest nähtub, et paljudes maades ei ole võitlus paljundusaparaatide vastu veel akuutseks muutunud. Toome allpool andmed:

Eesti.

Paljundusaparaatide hädaohtu ei ole veel märgatud ja seepärast võitlus nende vastu soigus.

Holland.

Ettevõtjate organisatsiooniga ühiselt astuti asutuste ees samme paljundusaparaatide leviku vastu.

Jugoslaavia.

Ministeeriumi poole pöördui paljundusaparaatide sisseveo keelamiseks.

Poola.

Ei ole veel küsimusega tegeletud.

Schweits.

On asutatud eriline komisjon paljundusaparaatide vastu võitlemiseks, mis töötab asutustega käsikäes.

Hispaania

Valitsuselt on nõutud paljundusaparaatide sisseveo keeldu, mis arvatavasti ka tagajärge annab.

Tšehhoslovakkia.

Valitsuse ees astuti samme paljundusaparaatide tarvitusele võtmise vastu. Neil töötamine võimaldakse ainult sel juhul, kui töö on trükitöölised ja saavad palga alammäära tariifi alusel.

Teistest maadest andmed puuduvad.

Palgamiinum

Keskliidu omaaegne arvutus palgamiinumiks oli umbes 100 krooni kuus. Selle arvutuse põhjal võis 3-liikmeline perekond (mees, naine ja laps) eksisteerida rahuldavates oludes, kuigi piiratud kujul. Seda miinimumi teenivad vähesed, ka praegusel majandusliku paranemise ajajärgul.

Tänapäeva kapitalistlikus ühiskonnas ei olegi võimalik tõsta palku vastavalt tööliste tööjõu müümisele — selle teostamine eeldaks ainult ühiskondliku majanduse põhjalikult muutmist.

Seepärast, niikaua kui seda veel teostada ei saa, tuleb püüda võimalikult lähemale jõuda oma elamistarvete rahuldamisele ja seada üles ka vastava miinimumi, millest allapoole ei võiks maksta.

Suuremad ja soliidsemad trükikojad on oma palkade nivoo välja kujundanud. Seepärast võiks öelda, et kui korralik trükikoda võib kanda teatud palkade kõrgust ka oma protsenti teenides, siis maksab see üldiselt ka teiste samaalaste käitiste kohta.

Läibloikes võiks märkida, et laduja palkadeks Tallinnas on harilikult kõikumised 18—23 vahel. Seepärast võiks trükiladuja palgamiinumiks võtta 21 krooni. Trükkijal on samuti.

Masinaladujal võiks olla see 25. Pealepanijail ja valtsijail 12.

Vanem arsti raamat

Raviteadus ulatub halli vanaaega. Sel ajal omas see rohkem nõiduse ilmet, millega nii mõnedki „nõiad“ surusid ümbruskonda. Alles hiljem arenes see puhtteaduslikuks. Ja seda siis, kui kultuuriline areng lõi kirjamärgid. Vanemaks arstiraamatuks võiks pidada 2800 a. e. K. kirjutatud papüros-rulli. Selle kirjutaja märgib 48 haigust, mille vastu võitlemiseks soovitab oma ravimeetodeid.

Inimõigused ja ideaalid

Tänapäeval on muutunud abstraktseteks sõnakõlksudest ideed vabadusest, samaväärsusest, vendlusest ja õigusest. Kahtlemata, tulevikku mõtlev inimene ei loo endale nende ideede teostamisest mingit pettepilti. Parem at tulevikku kujutatakse endale ette, kui vabaneetakse tänapäeva raskustes sipleva kapitalistliku majanduskorra köidikutest, korraldades selle ümber uutal alustel. Sellest kujutluse arengust, mille hooratas aeglaselt edasi veereb, kasvavad jõudsad ja elulised ideaalid, mida senini otsiti ainult paberil või tähtedel.

Omal ajal löi Luther Wittenbergi lossikiriku ustele omad kuulsad 25 teesi, mis tegid tolaeaegses usulises mõtlemises pööret. Tänapäeva ajaloos on kirjutatud teesid inimõiguste üle.

Täie õigusega märkis enne ilmasõda tapetud prantsuse riigimees Jéan Jaures (kelle õpilane Léon Blum praegu Prantsusmaal põhjalikke muudatusi ette võtab), et uus kord õieti annab inimõiguse loosungile mõtte ja sisu.

Tõesti, see aastasada, mis prantsuse revolutsiooni tormikelladega algas ja kus inimõiguste kättesaavutamise loosung lipule kirjutati, tõi enesega kaasa kohutava kapitalismi ja militarismi kasvu. Mõlemad kuuluvad liiki, mis inimõigust hävitab ja inimväärikust alla kisub.

Kõrged ideaalid, mis juba klassilisest vanaajast saadik üks sugupõlv teisele pärandas kui igatsust ja tahet, muutusid tänapäeva

majanduskorras pilkeks ja naeruks. Tööstur ei ole huvitatud sellest, palju tal inimesi töötuses töötab, vaid palju „töökäsi“. Sõjaväljal küsitakse mitte palju inimesi, vaid palju tääke. Inimene on ainult mööduv abinõu ja seda töötuses või lahinguväljal.

Tööstuslik „reservarmee“ töötute näol kannab hoolt, et tekkivad augud ruttu täidetakse uute töökättega. Vana Preisi kuninga Friedrichi suust kõlas kõige drastilisemal kujul inimmaterjali mõiste, kui sõdurid ei tahtnud tulle minna:

— Poisid, kas tahate teie siis igavesti elada?

Ja, nad tahtsid seda. Inimene, ka kui ta mitte mõni tööstur Rockefelleri näol ei ole, tahab igavesti elada. Vähemalt tahab ta elada ise, ilma et võoraste ülesannete tarvis „materjaliks“ muutuda. Selline seesmine püüd tõukabki inimesi ihkama parema korra poole. See tõstab ta kõikide ideaalide tippu, kuna ta ei aseta keskpunkti kapitali teenistuse, vaid inimese.

Sellega saavutatakse tee vabaduse riiki. Siis saab inimene ja tema kollektiiv inimsuse sõna tõelikule kõrgusele tõsta. Kui tänapäeval need ideaalid on kaetud jääkirmega tänapäeva madalate huvidega valitseva seltskonna poolt, siis ometigi kannavad nad tulevikus õisi ja vilja.

Siis õpib ka inimene oma saatust ise juhtima. Ja see oleks juba täiuslikkuse poole jõudmine.

Ümberõppimine Saksamaal

Allpool toome jutustise, kuis väljaõppinud trükitöölised Saksamaal kroonilise tööpuuduse tõttu peavad õppima teist kutseala. See on praeguse Saksamaa kurbloolus.

30—40 sentimeetrit lai aken on määratud töötute kontrolllehtede vastuvõtuks. Iga nädal käivad töötud sellisel lootusetul teel ja seda aastate jooksul. Ligi 800 kinnipandud lehte röövisid viimasegi lootuse töölesaamiseks.

Mees luugi taga vajutab automaatselt kaardile templi. Ülalt poolt on tulnud käsk — töötud trükitöölised peavad minema teisele kutsealale. Üle 40 aasta vanused, abielulised ja kaitsevääkohustuslikud jäävad selle korral-

duse alt välja. Kõigile teistele asetab ametnik küsimuse:

„Kas Teie ei tahaks õppida teist ametit?“ Ametnik ei unusta ka lõpuks juure lisada: „See on mõeldud, muidugi, vabatahtlikult.“

Kui kolmandas riigis öeldakse „vabatahtlikult“, siis tähendab see, et ei tohi „ei“ ütelda. Kõik vastavad — ja.

Ametnik sügab kõrvatagust ja lausub: „Olen tõesti õnnelik; ei ole asjata trükitöölisi tundma õppinud.“

Iga „vabatahtlik“ saab korralduse metallitööstuse osakonda minekuks. Seal selgitatakse talle, et vaja on freeserit või treialit ja õppeaeg kestab 3 kuud.

„Palk seisab abisummas, millele erilisana antakse sõiduraha.“

Järgneb arstline kontroll:

„Kõlbulik metallitööstuses.“

Järgmisel hommikul seisavad Berliini metallitööstuse uste ees 30 trükitöölist. Uksehoidja juhhib aupaklikult härrad tööstuse hoovi.

Ilmub tööstusepolitsei ja kõneviis muutub. „Härra“ langeb ära ja asemel on hüüded: „Meier! Schultze! Möller!“ Vastuseks peab ütlema valjult: Siin! Siis: Edasi, marss!

Vaikselt marsivad mehed töökoja ruumi. Seal istutakse valju korralduse all mitte midagi puutuda.

Möödub pool tundi.

Ilmub tööstuse juht:

„Teie olete tulnud lootuseta elukutses, nüüd täitke eeskirjad ja häda sellele, kes midagi valesti teeb. Siis ei oota teid mitte

üksi vallandamine, vaid ka isamaa äraandmise eest kohtu alla minek.“ *)

Mehed täidavad küsimuslehed. Need viiakse kontorisse. Kahe tunni pärast kutsutakse osa mehi juba kõrvalruumi ja ülejäänud ei näe neid enam.

Jäi järele 12 meest. Tööstuse politsei ilmub ja annab täitekaardid tagasi.

„Teie ei tule kõne alla.“

Uste ees hingavad mehed kergemalt. Neil oli tundmus, nagu oleksid nad viibinud vanglas.

„Oli meil küll õnne! Ma kirjutasin, et olin neliteist aastat ametiühingus ja parteis. See tähendab, et olen kindluseta element.“

Keegi pomiseb omaette:

„See on kolmas riik! Trükitööline on üleliigne, otsitakse granaaditreialit!“

Raamatukoi.

*) Metallitööstus oli lennukitehas.

Austria sisemisest heitlusest

Ikka rohkem ja rohkem selgub Austria valitsusele, et majanduse ülesehitust ja meelte rahunemist ei saa otsustavalt korraldada ilma laiema massi, seega ka töölisklassi abita. Valitsus teab, et kui ta ei arvesta selle klassi arvamustega, siis ei saa ta teda passiivsest pealtvaataja osast välja tuua.

Seepärast on ka arusaadav äkiline valitsuse muudatus läinud aasta oktoobris, kus paljud ministrid oma portfelligid kaotasid ja uued asemele astusid. Muidugi ajakirjandus haaras sellest kinni ja kiitis muudatused taevani. Kõige rohkem huvitas töölisi uue sotsiaalministri nimetamine ametisse, kuna temal on otsustav sõna öelda Austria töölisklassi saatuse kohta. Muidugi lubasid uued mehed sotsiaalministeeriumis kaitsta töölisklassi huvisid ja lubasid tagasi anda töölistele õiguse iseendale valida usaldusmehed ja funktsionäärid. Nagu teada, ei valita Austrias usaldusmehi, vaid neid nimetatakse ametisse riiklise ametiühingu poolt. Samuti lubati tagasi anda ka sotsiaalsed institutsioonid, mis omal ajal ära võeti ja millede eest oli Austria kümme-kond aastaid võidelnud. Kahjuks on Austria töölisklass niipalju kuulnud lubadusi uutelt võimumeestelt, et ta praegu asub äraootaval seisukohal ja ootab esimesi sammusid sel alal valitsuse poolt.

Esimese pääsukesena oli valitsuse amnes-

tia andmine 24. detsembril 1935, mis vabastas 154 poliitilist vangi. 16 töölist on veel siiski kinni. Selline amnestia oli mõeldud ka teisitimõtlejate kohta, kes selle tagajärjel omad teenistuskohad kaotasid. Amnestia andis neile vabaduse uuesti kohtadele asuda.

Kõike neid muudatusi võib seletada ainult seetõttu, et majandusline olukord fašistilise valitsuse all on halvenenud. Dr. Hans Bayer oma teoses Austria majanduse kohta ütleb, et palgad on kollektiivlepingutega seotud tööharudes alanenud 7,96%. Teistel aladel aga veelgi enam. Samuti on ka rahva sissetulekud kahanenud.

Austria piiskopid seletasid rahuldusega, et palgad ei ole langenud mitte allapoole, kui seda mujal riikides. Kahjuks on Austria tööliste ostujõud hulga nõrgem kui mujal riikides ja seetõttu annab palkade alanemine temale rohkem tunda, kui näiteks seda Inglismaal või Rootsis.

Trükitöölistel seisab käesoleval aastal ees suurem võitlus kollektiivlepingu ümber. 1931. aastal sõlmitud leping oli 5 aasta peale. Maksavad Austria seadused keelavad töölistele täitjõudu kollektiivlepingu kaitseks vastu panna ja seega muutub küsitavaks selle kaitse võimalused. Ettevõtjad on lepingu siiski ülesütelnud.

Meie organisatsioonidest

T. T. Ü. meeskoor.

Varakevadel, kavatseti asutada trükitöolistest koosnev meeskoor. Meie koorile oli hinge sissepuhumine seotud kaunis suurte „seletamiste ja nõupidamistega“. Enamus arvas, et ega sest ikka midagi välja ei tule — laulumehed laulavad teistes koorides, neil pole aega oma kooriga (s. o. trükitööliste kooriga) jännata. Teised aga soovisid seda.

Kogu asjanduse alustaja — praegune koorivanem A. Totsas, — ei lasknud end eksitada. Tema algatusel palgati koorijuhiks endise trükitööliste laulukoori juht hra Laurimaa.

Nii siis oligi, et ühel õhtul kõmises ja rappus trükirahva tugevast laulust kogu Lühike jalg. Linnaisadki tegid mureliku näo ja kartsid vist, et kui asi nõnda edasi areneb, ei siis vana kivipraht Toompeaveerul kaua püsi ja lasid Lühikesejala trepile kaitseks puukesta üle tõmmata.

Ja mis siin imestadagi! On ju meil kambas säärased Schaljapini jälgedes sammuvad mehed nagu Larin, Gorjatschov ja tosin teisi tublisid jämedahäälemehi. Basside positsioon on päris kadestamisväärt.

Järgmised saksad oleksid baritonid. Nendega on aga lugu nii, et „kindralid“ nagu tahaks sõdurite kambast jalga lasta. Tuletagem meele kui vähe näitasid nägu ja lasid oma häält lajada laulumehed Tammik ja Tulpe. Kahju! Loodame, et nad suvel hästi puhkavad ja sügisel kindlasti kampa astuvad. Baritonide „rindejuhiks“ möödunud hooajal oli „Vaba Maa“ setser Allesaar.

Tenorimeestest ja nimelt II tenorist oleks mainida meile kõigile tuntud kala- ja laulumees Jansenit. Laulu harrastab ta juba ajast, missugust ta isegi enam ei mäleta.

Eelmainitud mehe paremaks käeks on vist kahtlemata laulumees Sari. Ka koorivanem on aset võtnud nende kambas.

Esimestest tenoritest on näha vennaksed Schubbesid. Nad on väga muusikaalsed inimesed ja harrastavad peale laulu veel instrumentaalmuusikat.

Kes esimeste tenorite „führer“ on, seda ma kindlasti ei tea, aga tugevat häält teevad nad kõik.

Nagu pildil näha (millel pole küll kõiki kooriliikmeid), on üle poolte lauljate „Päevalehe“ trükikojast. Kahju, et teistest trükikodadest nii vähe inimesi on vaevaks võtnud kaasa lauda. Kuid loodame, et sügisel see asi paraneb. Mehed siis kõik puhanud ja värsket jõudu just vajab trükiteöliste meeskoor.

Soovin kõigile praeguseile ja tulevasile kooriliikmeile head „sommerdust“ ja soojas vees sulistamist.

Ritsik.

OSKAR THOMSON †.

28. juulil lahkus meie seast ametivend O. Thomson. Kadunu oli kauemat aega osavõtnud trükiteöliste ametiühingulisest tegevusest, olles lugupeetav oma kaasvõitlejate hulgas. Erksa vaimuga ja vastutulelik töömees tundis ka viimase ajani huvi ametiühingu tegevuse vastu, kuigi hädine tervis ei lubanud temale enam aktiivselt teetseda.

T. sündis 25. jaan. 1868. a. maaldri pojana Tallinnas. Töötas nii kodumaal kui ka Riias ning Peterburis.

Puhka rahu, vana töömees!

juure suuremate trükikodade esindajaid. Toimikonna peamiseks mureks on jalgpalli meeskonna koostamine eelseisvale liidu jalgpalliturniirile.

Spordiosakond loodud

4. juunil peeti ühingu spordiosakonna asutamise koosolekut. Kokku oli tulnud paarikümmend ametvenda mitmetest trükikodadest, kes elavalt võtsid osakonna moodustamisest osa. A. Offenbach tutvustas koosolejaid uue osakonna ülesannetega ametiühingulisel liikumises, misjärele võeti vastu ka sellekohased ettepanekud.

Osakonna juhatusse valiti 5 liiget.

Kirjastajad ja raamatukaupmehed pidasid 12. juulil koosolekut. Arutati kindlama korra loomist raamatumuügi korralduses. Juhatusse valiti H. Männik (Tartust) esimehena, abiks A. Veiler ja laekuriks E. Sihver.

Nagu näeme, on raamatute tootlemine ja levitamine samade trükiteösturite käes.

Spordi osa

Liidu sportbüroo

algas oma tegevust. Büroosse kuuluvad liidu sekretär ja esitajad Tallinnast (Epool) ning Tartust (Roolaid).

Kutse soomlastele

Büroo vahelsobitusel astuti ühendusse Soome trükiteöliste liiduga, et korraldada tuleval aastal jalgpallivõistlust kahe liidu jalgpallimeeskonna vahel. Mäng peetakse kavatsuste kohaselt Tartus.

Jalgpalli turniir

6. septembril on Tartus kavatsusel korraldada jalgpalli turniiri karika peale. Turniirist osavõtjateks on eelduste kohaselt ettenähtud Tallinna, Tartu ja Viljandi trükiteöliste ühingute jalgpalli meeskonnad. Võistluste järjekorra loositakse liidu juhatuse poolt.

T. T. Ü. Spordiringi korraline peakoosolek peetakse 19. aug. kell 19.00 T. T. Ü. ruumes Lühikejalg 6—2.

Päevakorras:

- 1) Koosoleku rakendus.
- 2) Tegevuse aruanne.
- 3) Põhikirja vastuvõtmine.
- 4) Juhatus valimine.
- 5) Läbirääkimised.

Palutakse kõiki spordiringi liikmeid koosolekust osavõtta.

Juhatus.

Tallinna ühingu sporditoimikond

on vahepeal näidanud loidust. Seepärast moodustati ta ümber 7-liikmeliseks, kutsudes

ametiühingud

Rauatöölise põhikiri

jäeti siseministeeriumi poolt kinnitamata. Seega ei saa ametiühing oma tegevust alustada. Rauatöölise ametiühingu ülesandeks oli ettenähtud kõikide metallitöölise organiseerimine ülemaalses ulatuses vastavate osakondade kaudu kohtadel.

Seni töötasid kohtadel ainult Tallinna ja Tartu metallitöölise ametiühingud. Keskuse puudusel ei olnud nende ühingute, eriti Tallinna, organiseerimise töö küllalt edukas. Rauatöölise liidu kaudu oleks see hõlpsamini sündinud.

Ehitustöölise liidu

asutavat konverentsi ei lubatud astuda kokku Tartus. Sel konverentsil oleksid arutusele tulnud ehitustöölise keskuse loomise, organiseerimise aluse kindlaksmääramise jm. küsimused. Ehitustöölised peavad nüüd ootama paremaid aegu tegevuse elustamiseks.

Maatöörahas

viibib veelgi organiseerimata olekus, kuna nende keskuse ja osakondade poolt korraldatavaid koosolekuid ei registreerita politseivõimude poolt. Sellekohased käigud vastavate võimude poole on jäänud tagajärjeta.

Kaevandustöölised

on valinud endile töölisanemaid. Nende organiseerimine areneb jõudsalt.

Nahatöölised

Nahatöölistel on praegu asutatud oma liit, kuhu kuuluvad Tallinna, Tartu, Narva ja Pärnu nahatöölised. Kahjuks, eelmisel kongressil valiti nahatöölise liidu sekretäriks R. Jõulu, kes on jätnud oma asjad lohakile. Ta on kasutanud seda posti ainult selleks, et teha hüppelauda oma mõju suurendamiseks. Rõhkem huvitab teda võitlus Tallinna haigekassa ümber, milleks kulub ta energia ja aktiveet. Seepärast on provintsi ametiühingud rahutuks muutunud ja kavatsevad kokku kutsuda uue kongressi, mille moodustatakse ümber liidu juhatus. Praegu on ta enamuse komplekteeritud Tallinna ühingust, see allub aga Jõulu direktiividele.

Kaevandustöölised

Uus haru, mis järjest paisumas, on kaevandustöölise ametiühing, koondades töölise peamiselt Narva all asuvatest kaevandustest. Nad on loonud oma keskuse, mille alla kuuluvad rida kaevandustöölise osakondi, kokku 900 liikmega. Keskus on läbiviinud kohtadel ka töölisanemate valimised. Samuti on nad astunud ka rahvusvahelisse kaevandustöölise liitu.

Pärnu saeveskite

organiseerimistööks määrati Keskliidu poolt toetussumma. See summa võeti Rootsi saeveskitöölise liidu poolt määratud reservfondist.

Töötülide rindelt

* „Narva Tekstiil“ töölised nõudsid 20% palgakõrgendust ja 46-tunnilist töönädalat. Vastuseks sellele vallandas ettevõtja Nirgi kaks töölise esindajat ja survega nõudis välja teistelt töolistelt allkirjad (20 ümber) palgakõrgenduse nõude loobumise üle.

Komisjonis otsustati: palgad tõsta: 10—15 sendi võrra päevas. Madalam päevapalk Kr. 1.25, kõrgem Kr. 1.90. Suvel 1 kuu jooksu maksab 46-tunniline töönädal.

* Riigi sadamatehased nõudsid keskmiselt umbes 40.000 krooni palgalisa aastas, muutes tükitöö põhipalku ja muid tingimusi. Vabriku valitsus pakkus kõrgendust umbes 4000 krooni aastas. Komisjon kinnitas selle pakkumise, lisades ainult lukuseppadele 1 sent tunnis juure. Peale selle võeti vabrikult kindlustus, et ta ei alanda 1 aasta jooksul tükitöö tariife ja viib läbi ka ratsionaliseerimise.

* Tallinna „Rauaniidi“ tekstiilkäitis nõudis kollektiivlepingut ilma tariifide muutuseta. Komisjon sundotsuse korras kinnitas tingimused, seega kollektiivlepingu sõlmimist sellekohase seaduse alusel tagasilükates.

* A.-s. „Vennad Tofer“ tekstiilkäitis esines palgakõrgenduse nõudmisega. Vabrikuvalitsus pakkus osaliselt, mille ka komisjon kinnitas.

* Pärnu saeveskid (arvult 5) algatasid palgakõrgenduse tüli. See tüli algatati küll Pärnu Töölise Ühingu volitusel, kuid kuna komisjon ei tunnista ametiühingu volitust, pidid töölised endi käitistest volinikke valima.

* Tartu Lellepi masinatehas algatas töötüli palkade kõrgendamiseks. Ametiühingu volituse mittetunnistamise tõttu, olid töölised sunnitud uuesti voliniku valima. Prefekt keelas töolistele koosolekul arutada palgavõitluse küsimuse otsustamist.

* Töötülide lahendamise komisjoni jäi andmata paemurru töolistele streik. Töölised on osaliselt suutnud omal jõul läbi viia mõned kokkulepped, kuid streik olude sunnil katkestati.

Sotsiaalkindlustus

Pühapäeva rahu

küsimus oli 12. juunil arutusel sotsiaalministeeriumis. Trükitöösturid esitasid kaks varianti: ühega taheti restaureerida vana kord — s. o. ka pühapäevadel töötaksid töölised ja teisega nõuti 24-tunnilist puhkuse võimaldamist senise 36 tunni asemel. Tegelikult ajalehtede trükikodades rikutakse alatasa seda nõuet, kuna teisiti ei saa anda välja ajalehti pühadel ja pühapäevadel.

Läbirääkimiste põhjal esines ministeerium uue seaduse muutmise, millega võimaldati 24-tunniline puhkeaeg ajalehtede trükikodades.

* 4. juulil peeti Tallinna Ühise Haigekassa volinikkude aasta-koosolekut. Valiti uus juhatus, mis moodustatud töölisvanematest ja ametiühinglastest. Juhatusse pääses ainukesena väljaspool nimekirja R. Jõulu. Juhatuses ei ole ühtki trükistöolist, küll aga revisjonikomisjonis: A Schönberg ja M. Luik. Koosolek kestis 11 tundi (!).

E. T. Keskliidust

* Keskliit esitas vabariigi valitsusele märkikirja, milles juhitakse tähelepanu töötülide lahendamise korra puudustele ja nõutakse komisjoni sundotsuse õiguse ärakaotamist. Juhitakse tähelepanu sellele, et komisjon ei avalda motiveeritud otsusi ega avalda ka ekspertide arvamisi, mis pärast avalikkusel jääb teadmata kõik üksikasjad. Seepärast ei või töolistel jääda autoriteetsena töötülide lahendamise komisjoni otsused.

* Keskliit määras sotsiaalministeeriumi ettekirjutusel põllutöolistele õnnetusjuhuste kindlaksmääramise komisjoni liikmeteks maa-töolistele esitajad.

* Keskliidu sekretär viibis juunikuus Gen-

fis rahvusvahelise töökonverentsil töölisesitajana Keskliidu ettepanekul. Esitatud olid kaks kandidaati — Kiiman ja Metslang — kelledest vabariigi valitsus määras töölisesitajaks Metslangi.

* Sotsiaalministeeriumi poolt kutsuti Keskliidu esitajad nõupidamisele Tallinna Rahvamaja asjas. Taheti Rahvamaja küsimust ellu viia, milleks tuleb luua uued alused. Keskliit püsib seisukohal, et Tallinna Rahvamaja küsimuse otsustamisel arvestatakse tähtsamate töölisorganisatsioonide keskuste arvamusi ja Rahvamaja saaks peatselt ehitatud. Praegu, kahjuks ei ole see küsimus lahendamist leidnud, kuna Keskliidul on olnud väike mõju küsimuse lõplikuks lahendamiseks.

* Sotsiaalministeeriumi otsusega määrati tööliskoja valimisi ettevalmistamise komitee liikmeks Keskliidu esimees K. Kiiman.

Keskliidu juhatus

täiendati uue liikme võrra. Väljalangenud R. Jõulu asemele kutsuti juhatusse kandidaat E. Loot.

„Rauaniidi“

töötüli puhul Keskliit astus kõik võimalikud sammud töolistele nõudmistele läbisurumiseks. Aidati kaasa boikoti väljakuulutamisel „Rauaniidi“ kaupadele, asuti streikijatele annetuste kogumisega, kutsuti kokku ülelinnaline töölisvanemate koosolek.

Streik tekkis töölisvanemate instituudi ignoreerimise tõttu vabrikute valitsuse poolt ja lahenes töolistele osalise võiduga.

Rahvusvahelised keskused

Rahvusvahelisest Trükistöolistele Kutsesekretariaadist.

Koosolek 22. mail 1936.

Saksa kolleegile Tschehhoslovakkias võimaldati teenistuse saamine. — Saksa tööfront tuletas meelde kohustuse katmist varematest aegadest internatsionaali arvel. — Vastavalt korraldustele, kanti üle teatud summa toetuseks. — Hollandi liit teatas, et nende uus kollektiivleping võeti vastu liikmete häälteusel. — Raamatuköitjate ja litograafide internatsionaalide teadaanded liitumise kohta võeti teadmiseks. — Arutati Austria olukorda ja võeti tarvitusele vastavad sammud. — Kahe Viini kolleegi avaldused rahuldati. — Rahvusvahelise Tööstööbüroo teadaanne nõupidamise korraldamiseks 40-tunnilise töönädala siseseadmise üle graafilises tööstuses, võeti teadmiseks. — Brasiilia trükistöolistele liidu liitumise teadaanne võeti teatavaks. — Komis-

jon võttis rahuldusega teatavaks erakordse liikmemaksu laekumise teadaande. — Rahvusvahelise trükitehnikate kongressi aeg määrati kindlaks Luksemburgis, 24.—27. augustini s. a. — Ühe liidu soovivaldus esitaja kongressile saatmiseks rahuldati. — Otsustati esitajad saata mitme maa trükitehnikate liitude kongressidele. — Komisjon võttis teatavaks sissetulnud ettepanekud kongressi päevakorra punktide kohta.

Kutsesekretariaadi

komisjoni koosolek 29. juunil.

Võeti teadmiseks Belgia liidu kiri vastuseks tsirkularile, Hispaania liidu kiri töölokorra kohta, Saksa trükitehnikate kiri kongressist osavõtmise kohta, Jugoslaavia ametvendade laulukoori kiri, Rahvusvahelise Tööbüroo teadaanne loodava komisjoni kohta 40-tunnilise töönädala sisseseadmiseks trükitehnikates. Samuti võeti teadmiseks Austria ja Saksa ametvendade kirjeldused oma olukorrast.

Komisjon võttis rahuldusega teadmiseks Prantsusmaal asetleidnud sündmuste üle.

Jugoslaavia liit informeeris oma palgatariffide olukorrast.

Rumeenia liit avaldas aruande oma tegevusest ja selgitas kongressiga ühenduses olevaid küsimusi.

Komisjon otsustas ühelajal kongressiga pidada erikoosolek, millest võtaksid osa kahe teise graafika tööstuse rahvusvaheliste keskuste esindajad.

Ettepanekud kongressile avaldatakse järgmises „Mitteilungeni“ numbris.

Komisjon kuulab ära aruande kongressi ettevalmistamise töödest, mis töötavad head kordaminekut.

Võeti teadmiseks peetud Hollandi liidu kongressi töö tulemused.

Hispaania liidu kongressil viibivad sekretariaadi esindajatena Prantsuse trükitehnikate liidu esindajad. Lõpuks otsustati saata Hollandi liidu sekretäri Van der Wali esindama sekretariaati Rootsi liidu 50-a. juubelikongressil Stokholmis.

* „Mitteilungen“ ilmub kongressi puhul augusti keskel.

* 1935. a. aruanne, samuti kongressi materjalid, saadetakse lähemal ajal välja.

* 23. augustil korraldab Luksemburgi Trükitehnikate Liit kongressist osavõtjatele ringmatka maal, tutvustades tähtsamaid kohti.

* 22. augustil peetakse Luksemburgis trükitehnikate, litograafide ja raamatuköitjate kutsesekretariaatide ühine koosolek.

Ühistegelised ettevõtted tegutsevad rahva kasu pärast. See on üle maailma nii. Erandi moodustavad siin ehk Eesti ühistegelised asutused. Aga see on tingitud muidugi sellest, et juhtivatel kohtadel olevad mehed ei suuda vahet teha enese ja rahva kasude vahel, kallutades vaekausi ikka enda poole.

Näiteks viimane lugu ETK trükikojaga. Trükikoja vanemad tahtsid vanemat valida. Ühistegelised juhid selle vastu vallandasid kauaaegse (üle 6 aasta) töötanud laduja, keda arvati vanemaks saavat.

Loogika on lihtne: patuoinas välja, küll muu hulgaga saame ise hakkama.

Kuidas see loogika kooskõlas on üldsuse teenimise huvidega, see ei tee muret. See on ühistegelaste enda äri. Vägisi näib, et ühistegelasi seovad ühised huvid tööandjate frondiga.

*

Tartu potsepad otsustasid alustada töötüli. Sihiks palkade kõrgendamine ja kollektiivleping.

Aeg oli soodus, potsepad kõik tööle ja seepärast mindi julgesti võitlusesse. Mehed teatasid ametlikus korras 6 päeva ette töötüli algusest ja hakkasid juba esimesel päeval naputama. Milline vägi või võim sunnib haige peaga inimest tööle olema ja millise määrusega võib „haiget“ töölist nimetada streikijaks.

Muidugi, ühtegi määrust selle kohta ei ole. Töö aga seisab.

Ettevõtjad kratsisid kukalt aga parata, teps, ei ole midagi. Töötülide lahendamise komisjon ei saanud neile ka appi tulla. Ja andsid alla.

Nüüd on Tartu potseppadel uued palgatariffid ja kollektiivleping, mille järele ainult ametiühingu liikmed võivad tööd teha.

*

Tööfrondi juht dr. Ley pidas Königsbergis kõne. Muuseas ütles ta järgmist:

— Ikka küsin ma palkade, murede ja vaevade üle; küsin — kas on paremaks läinud. Ikka kuulen vastuseks: on paremaks läinud. Kuid mis on paremaks muutunud, ei lase end lihtsalt sõnadesse valada.

Toimetuse märkus:

— Ka arvudesse tõesti mitte!

VÄLISMAINE ringvaade

Austria

* 12. veebruaril mõisteti Viini kohtu poolt kinni 10 aastaks sunnitööle endine Austria puutöölise liidu sekretär R. Hollowatyj. Tema kaaslane Steindl sai 5 aastat sunnitööd. Mõlemad süüdistati riigi äraandmises. Prokurör oli oma süüdistuse rajanud lendlehtede sisule, millest ülalnimetatud mehed midagi ei teadnud. See otsus kutsus esile ägedaid proteste välismail. Selle tulemusena asi oli läbivaatamise ülekohtus, kus Hollowatyj karistust vähendati 6 aasta peale, Steindli karistus jäi endiseks.

„Riigi araandmine“ seisis selles, et mõlemad kuulusid illegaalsesse vabaametiühingulisse organisatsiooni.

* Vastandiks sellele mõisteti 2 kuni 10 kuuks aresti 18 natsi, kes arendasid põrandalust tegevust Austrias. Üldiselt teada, mida taotleavad natsid Austrias — Austria liitmine Saksamaa külge. Ja ometigi karistus osutus teiseks kui said Hollowatyj ja Steindl, kes, vastuoksa, püüdsid säilitada Austria iseseisvust.

Belgia

* Liidu asemikkude kogu otsustas tõsta liikmemaksu. See oli tingitud vanade- ja invaliidide toetussummade vähenemisest.

* Töötute arv on kahanenud. 1936. a. märtsis oli 427 töötut. Liidu liikmete arv sealjuures oli 5379.

Holland

* Juunis peeti Hollandi Trükitöölise Liidu korralist (60.) kongressi, mis ühtlasi oli liidu 70-a. juubelikongressiks. Kongressil oli arutusel vanaduse- ja invaliidisuse kassa, mida täiendati erisummaga matusekassast. Samuti oli arutusel Hollandis populaarseks saanud „töö plaan“.

Island

* Trükitöölise liit määras kindlaks palgad 1936. aastaks. Palgad on antud Islandi

kroonides, mis kursi järlee on 100 Islandi krooni — 62,25 Schweitsi franki.

Palgad on nädalas:

Masinaladuja	104.80
Laduja ja trükkija	85.50
Abitöölised	45.80
Õpilased 1. a.	23.40
„ 4. a.	44.75

Uued palgad on 1% kõrgemad, kui 1935. aastal.

Itaalia

* Et Itaalia nii vagane ei ole, näitavad järgmised teated Itaaliast: Tööline Taucer mõisteti surma, Roomas, 16 töolist Reggio Emilias said kokku 102 aastat vangistust, 5 töolist Milaanos said kokku 45 aastat vangistust, Gernandi Gino, 24 a. vangi, dr. Gilla, kuulus tehniker, sai 15 aastat ühenduse pidamise tõttu oma pojaga, kes on emigrandiks Pariisis. Dr. Monti sai sama teo eest 5 aastat vangistust. Dr. Mila, kunstiajaloolane, sai 8 aastat vangistust.

Jugoslaavia

* 30. juunil lõppes üldkollektiivleping trükitöösturite ja trükitöölise liidu vahel. Zagrebis asuva trükitöösturite ühinguga saadi kokkuleppele, ilma et mõlemad pooled oleksid nimetamisväärseid muudatusi soovinud uues kokkuleppes. Raskusi valmistas aga kollektiivlepingu sõlmimine üle riigi. Laibachis asuvad trükitöösturid ei soovinud enam pidada endiseid tingimusi ja seda terves reas punktides. Ka teiste linnade trükitöösturite seisukohavõtmine ei ole veel selgunud. Seepärast võib oodata Jugoslaavias suuremat konflikti, kuna trükitöölised tahavad oma töö- ja palgatingimusi endiselt alal hoida.

Prantsusmaa

* Rahvafrondi võiduga on korda läinud paremaid tingimusi saada.

1) Seati sisse 40-tunniline töönädal palga vähendamiseta.

- 2) Igale töölisele antakse vähemalt 14 päeva puhkust.
- 3) Kõik töötajad tulevad korraldada kollektiivlepingutega.

Rootsi

* Rahvusvahelise tööbüroo konverentsile Genfis saadeti osavõtma tööliste esindajaina Keskliidu esimees Albert Forslund ja eksperditeks Sven Backlund ja Raguar Casparsson.

* Raamatuköitjate liit luges liikmete arvu 1935. a. lõpul 5810 peale. Töötuid oli 829.

Rumeenia

* Bukarestis loodi uus trükitööstus, mille seljataga seisab schweitsi ja saksa kapitali uus tööstus „Concentra S. A.“ asutati 2 miljoni lei suuruse põhikapitaliga, mida aastalõpul suurendatakse 6 miljonile.

* Töölisesindajateks Genfi töökonverentsile saadeti Keskliidust Johann Flueraş ja Lothar Radaceanu.

* Hiljuti anti välja ja pandi dekreediga maksma uus seadus, mis korraldab õpilaste väljaõpe küsimust. Nagu Eestiski, nii ka Rumeenia uus tööstusõpilaste seadus on leidnud teravat arvustust asjaomaste ringkondade poolt, kuna ta ei korralda küllaldaselt õpilaste teravat probleemi.

Soomest

* Nagu 1935. a. Keskliidu aruanne näitab, on Soome trükitöölised arvuliselt teisel kohal liitu kuuluvate ametiühingutest. Üldse on Keskliidus 16 liitu kokku 33.883 liikmega. Esimesel kohal seisab metallitöölise liit 5516 liikmega, teisel kohal trükitöölised 4006 l. Kõik teised liidud on alla 3400 liikme.

1934. a. lõpul oli Keskliidus 27.160 liiget.

* Abistamise alal on liikmetele kõige rohkem abi annud trükitöölise liit — 277.064,05 Soome marka. Järgmine on ehitustöölise liit — 185.446 marka. Üldse kõik liidud kokku on abi annud 1.066.264,64 Soome marka.

Schveits

* 20. mail ja 1. juunil pidas Schveitsi Trükitöölise Liit oma korralist kongressi Interlakenis. Schveits viibib ikkagi veel majanduskriisi surutise all. Töötuid on palju ja kavatsusel on töötute toetamine viia osaliselt ka tööandjate kanda. Kahtlemata, on see raskeks probleemiks, kuna tööandjate vastuseis on kindel. 1935. a. oli tervelt 3313 töötut liidu abistada. Kavatsusel on ka liidu häälkandja „Typographische Mitteilungen“ laiendamine.

Kõne all oli ka ühisfrondi küsimus. Praktika näitas, et Baaselis selliselt teostatud ühendus lagunes. Vastaspartei tahtis ühendust niikaua, kui teine pool täitis käsku. Kui aga hakati nõudma teist, siis muutus ühisfrondi küsimus kommunistidele kõrvalasjaks.

Taani

* Taani ametiühinguline liikumine võtab järjest juure. 1935. a. lõpul oli üldse 63 liitu 2950 osakonnaga. Kokku haarasid nad 381 341 liiget. Eelmise aastaga võrreldes on tõus 7,5%.

Tschehhoslovakkia

* „Soziale Revue“ toob ülevaate töötaolust Tschehhoslovakkias, märkides kohutavaid kaotusi tööpäevade näol. Kogusummas arvestab ajakiri 1929. a. peale kuni seniajani tööliste kaotsiläänud palku 21,75 miljardi kroonile.

* Riigivalitsus ilmutas määruse, mille alusel võidakse karistada sõlmitud kollektiivlepingutest mittekinnipidajaid vastutavaid pooli. Karistuse suurused kõiguvad 3000—1000 tschehhi kroonini.

Luksemburgi kongressi ettepanekud

Teatavasti, peetakse Luksemburgis augusti lõpul rahvusvahelist trükitöölise kongressi. Sekretariaat pööras üksikute liikmesriikide poole sooviavalduste esitamiseks, mida üksiku maa liit peaks otstarbekohaseks kongressil arutada.

Saabunud olid järgmised ettepanekud:

Sekretariaadilt: Ookeanitaguste liitude liikmemaks moodustaks 40% kontinendi liitude liikmemaksust, s.t. senise 0,25 Schveitsi frangi asemel võetaks ookeanitagustelt maa-delt 0,10 franki igalt liikmelt.

Holland: Tuleb moodustada keskus, mis haaraks kõike poligraafia alal loodud kutsesekretariaate;

järgmisel kongressil tuleb tarvitusele võtta esperanto keel, milleks tuleb asuda propageerimistöele.

Jugoslaavia: liita poligraafia kutsesekretariaadid ühiseks keskuseks;

võtta üles streikide puhul rahvusvaheline abiandmine, kuna seni oli see seisma pandud.

Skandinaavia riigid: asutada 15.000-frangiline fond, mille loovad tugevamad liidud. Raha tarvitada sekretariaadi töö elustamiseks ja abiandmiseks hädasolevatele kolleegidele fašistlikel mail.

KIRJUT maailmast

15.000 kasti apelsine merde

Rumeenia majanduslik ajakiri „Argus“ tõi lühikese sõnumi, milles märgib, et Konstanza lähedal visati merde 15 tuhat kasti apelsine. Need olid ostjate puudusel lattu jäänud ja kuna nad oleks mõjutanud sama kauba hindu, siis otsustati nad hävitada. Apelsin on suure toitvusega. Rahvas ei suutnud neid osta, kuna nad olid kõrge tolli all. Valitsus ei teinud midagi, et nad turule lasta ja seepärast lattu jäänud apelsinid tulid hävitada. Veel kord näide tänapäeva kapitali tegutsemisest. Et päästa oma profiiti, selleks hävitatakse väärtuslikku vilja. Suuremat vastuoksust ei oska ka kapitalismi vaenlane enam välja mõelda.

Väiksem ajaleht ja suurim raamat

Väiksemaks ajaleheks tuleb lugeda Austraalia ja Uue-Guinea vahel asuval Neljapäeva saarel väljaantvat ajalehte. Ta koosneb ühest lehest suurusega 32×22 cm. Suurimaks raamatuks loetakse Viini dominikaani-ordu raamatut suuruses 120×95 cm. Õieti ei ole see raamat trükitud, vaid käega kirjutatud, nagu seda tehti enne Gutenbergi aega. Igal juhul on ta märkimisväärne ja peab imestama selle raamatu kirjutaja vaeva sarnase suure formaadiga töötades.

Inflatsiooni muuseum

Ei ole vajadust kõnelda suurest hädast laiaades massides, kui tekib ühes või teises riigis inflatsioon — s. o. rahaväärtuse allaminek. Kõige selgemat keelt kõnelevad inflatsioonist selajal väljaantavad rahamärgid. Rahvusvahelises rahamuuseumis New-Yorgis võib näha Saksamaa riigimärke 1 biljoni marga väärtuses. Muuseumi kataloog märgib, et kogu maailma metall-raha ei jatkaks selle rahamärgi katmiseks, kui mark oleks hinnatud tolleaegse kursi järele. Tolajal oli see hinnatud 1 Rmrk — 24 ameerika centi.

Muuseumis on väljapanekute seas ka

Ameerika dollar tsingist, Euroopa nahast hädarahad, samuti ka sametist, puust jne.

Veel on seal näha 19. aastasajal välja antud plaatinaraha, mis oli tolajal käigus Venemaal. Huvi pakub ka 3000 aastat enne Kr. sündimist välja antud babülioni võlakohustus, mis kirjutatud pergamendile.

Oskar Thomson

25. jaan. 1868.

28. juuli 1936.

Tallinna Trükitöölise Ühing

„TRÜKITÜÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalg 6–2.

Käsikirjade saatmise tähtpäev järgmisel numbrisse 1. september

Kutsetehnilisi küsimusi käsitlev ajakiri

„TRÜKITEHNIKA“ Nr. 2

ilmus, ja on saada ühingute ja liidu juures.

Üksiknumbri hind 50 senti.

Väljaandja: Eesti Trükitöölise Liit.

15. augustil 1936.

R. Tohver & Ko trükk, Tallinnas.

Vastutav toimetaja: A. Offenbach.